

Opinió

Les primeres vegades

LETICIA
ASENJOPoetes, mentiders, egoistes...
i calçasses

Fa uns dies vaig anar a veure l'adaptació teatral del *Poema inacabat* de Gabriel Ferrater, que Produccions de Lo Nostro ha fet al Maldà. Portar aquest poema a escena és un repte, però la proposta de dialogar els mil tres-cents trenta-quatre versos, i barrejar-los amb música, dansa i una sarsuela als fogons, aconsegueix que tots els sentits es conjurin joiosos per escoltar les paraules del poeta.

Durant la representació, uns versos em van cridar l'atenció: "Serà el meu tema, justament, / el dret a fer-se independent [...]". Em van fer pensar en una piulada del meu amic i editor de Fragmenta, Ignasi Moreta, que mostrava unes paraules del mateix Ferrater a la seva mare: "El vostre geni va emmudir, el dia que em vàreu fer la maleta: sobren coses i en canvi en falten d'altres". Sí, heu llegit bé: Ferrater, que tenia vint-i-dos anys aleshores, li reprimina a la mare que no li ha fet prou bé la maleta. Es veu que a Josep Pla la mare també li feia la maleta als vint-i-tants. D'escriptors més actuals, en sé d'un que, passada la quarantena, cada divendres portava la roba bruta a rentar a ca la mare.

L'Anna Punsoda escrivia fa uns dies sobre "homes llestos i cultes que estan emocionalment embussats". A l'article, publicat a *Núvol*, Punsoda cita bell hooks, que diu que hi ha homes que donen tant per descomptat l'amor de la mare que ja no el poden valorar, i s'hi repengen fins que els hau-

ria de fer vergonya fer-ho. Després, com en un manual de primer de psicoanàlisi, projectaran aquesta relació en la resta de dones de la seva vida i només les podran percebre com a mers instruments per aconseguir els seus objectius. Si no fos així, una servidora mai hauria format part de la candidatura d'Ordre i Aventura, per posar un exemple, ja que la presència femenina, no ens enganyarem a aquestes alçades, va ser requerida per cobrir quota.

Els homes només podran percebre les dones com a instruments per aconseguir els seus objectius

El problema arriba quan aquestes dones tenen veu, i aquesta veu no s'utilitza per ajudar a acomplir l'agenda dels homes que tenen al costat (com les mares que fan la maleta o renten els calçotets a senyors a qui ja cauen els picarols) o per aplaudir les seves idees, sinó per explicar la pròpia visió de la realitat i del món.

En algun punt del *Poema inacabat*, diu Ferrater que els poetes són mentiders i egoistes. Vista la poca convicció per exercir el dret a fer-se independent d'alguns d'ells, diria que podem afegir calçasses a la llista d'adjectius. Però seguirem gaudint amb joia dels seus textos, per allò de separar l'obra de l'autor. ✍

Cagada l'hemus

MARIA
RODRÍGUEZ
MARINÉDe 'drets' a
'dempeus' passant
per 'de pie'

Hi va haver un temps que era dir "dempeus" i tothom aixecava els braços i enarborava la bandera de la llibertat. Però l'èpica és sempre passatgera, i d'aquesta aviat no en quedaran ni les cendres. Potser algú esperava que, almenys, *dempeus* ens ajudés a desempallegar-nos del castellanisme *de peu*, però tampoc. També és veritat que demanar això és com exhibir a les sales de cinema un percentatge ínfim de pel·lícules en versió catalana, i només a les quatre de la tarda, i esperar que hi vagin multituds.

Doncs no. La manera no èpica de dir *de pie* és *drets*. De fet, *drets* i *dempeus* s'utilitzen amb sentits lleugerament diferents. Així doncs, posem per cas, no conec cap capellà que digui "poseu-vos dempeus" durant la missa (tot arribarà, suposo), perquè això sobtaria els feligresos. En canvi, per arregar la tropa, potser sí que funcionava allò de "dempeus fins a la victòria!". És a dir, en l'ús, *dempeus* acostuma a tenir un sentit més figurat (i així ho recullen els diccionaris que es basen en l'ús real).

Amb tot, l'ús de *dempeus* s'ha estès. Fins i tot Renfe descriu els seus trens explicant-nos quantes "places dempeus" tenen (cada dia més, a fe de Déu!). La traducció automàtica fa mal i *de pie* i *dempeus* casen d'allò més bé.

L'èpica és sempre passatgera, i d'aquesta aviat no en quedaran ni les cendres

Mentrestant, el *drets* que s'havia dit sempre va quedant arraconat. A les notícies diuen que els passatgers han d'anar dempeus i aviat colarà fins i tot sense vaselina. Però això passa sovint:

quan una llengua es veu amenaçada per contacte directe amb una altra de més potent i amb més drets que cada vegada li fa més *préstecs*, tendeix a tancar-se en ella mateixa i a recórrer a formes que sonin més cultes per demostrar personalitat, encara que siguin les menys usuals i així l'allunyi dels parlants habituals.

Dempeus és incorrecte? No. És adequat en tots els contextos? Tampoc. Així doncs, en general, potser que potenciem més *drets* i intentem que no siguin només els trens els que ens mantinguin *dempeus*. ✍

En breu

El Manga Barcelona se'n va a l'Hospitalet

La 28a edició del Manga Barcelona es podrà visitar fins demà per primera vegada a la Fira Gran Via de l'Hospitalet de Llobregat. El saló ocupa els palaus 4, 6 i 7 del recinte, 82.000 metres quadrats, i compta amb un 6% més d'expositors que l'any passat. L'organització preveu superar els 152.000 visitants: durant els últims anys, l'afició pel manga i l'*anime* no ha deixat de créixer a Catalunya.

PERE VIRGILI

Reedició d'"Els ponts de Madison County"

Amb més de deu milions d'exemplars venuts al llarg de les tres últimes dècades, *Els ponts de Madison County* torna a les llibreries reeditada per Navona. Traduïda per Dolors Udina, la novel·la de Robert James Waller (1939-2017) explica la relació breu i apassionada entre una mestressa de casa i un fotògraf nòmada que passa uns dies al poble on ella viu amb el marit i els fills. La novel·la va ser adaptada al cinema per Clint Eastwood.

Irene Solà també triomfa al Regne Unit

When I sing, mountains dance, la traducció de *Canto jo i la muntanya balla*, d'Irene Solà, ha estat inclosa en la llista de millors novel·les de l'any del diari *The Guardian*. Entre altres autors presents a la selecció hi ha Jonathan Coe, Mohsin Hamid, Ali Smith, Ian McEwan, Maggie O'Farrell, George Saunders, Emmanuel Carrère i Louise Glück. La novel·la està sent traduïda a més d'una vintena de llengües.